

Г.В. Дейниченко, д-р техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

Н.О. Афукова, канд. техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДПОВІДНОСТІ РЕЗУЛЬТАТІВ СУЧАСНОЇ ПАРАДИГМИ ОСВІТИ ВИМОГАМ РИНКУ ПРАЦІ

У тексті Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року однією з цілей задекларовано створення належного зв'язку між ринком праці та системою вищої освіти. Серед механізмів імплементації визначено регулярну діагностику ринку праці.

Тим часом в умовах глобалізації інновативність і розвиток конкурентоспроможності економіки можливо підтримувати лише за наявності якісної системи освіти та високої якості людського капіталу.

Модернізація вищої освіти передбачає побудову оптимальної моделі співпраці університетів та бізнесу. ЗВО повинні бути чільними ініціаторами плідної співпраці з бізнесом. Щоб залишатися на ринку освітніх послуг, необхідно постійно підтримувати діалог, контактувати з представниками бізнесу, реагувати на їхні потреби і забезпечувати запитаними фахівцями. Бізнес повинен інтенсивно просувати свої ідеї до підготовки кадрів.

Світовий досвід показує, що сучасна економіка, зорієнтована на стрімкий розвиток і широке використання інноваційних технологій, висуває підвищені вимоги до освітнього, професійного і культурного рівня працівників, їх моральних і психологічних характеристик. Перевага віддається особам, які виділяються достатнім рівнем отриманих знань, компетентністю, ерудицією, високою стресостійкістю, професіоналізмом і майстерністю. Компанії прагнуть залучати до роботи молодих працівників, які можуть генерувати нові ідеї і швидко адаптуватися до змін і нововведень. Стандартні «пакети» освітніх програм закладів вищої освіти вже не задовольняють нагальні потреби ринку праці: роботодавцям наразі потрібні не просто інженери, консультанти або фінансові аналітики – на додаток дедалі частіше у переліку вакантних посад трапляються нові назви «гібридних» професій.

Як відомо, в сучасній системі вищої освіти домінує друга парадигма навчання, орієнтована на студента, в основі якого є компетентнісна модель фахівця, створена за найактивнішої участі викладачів, роботодавців, випускників тощо. Тобто в основу такого студентоцентрованого навчання покладено ідею максимального

забезпечення студентам шансів отримати перше місце роботи на ринку праці, підвищення їхньої «вартості» у роботодавців.

Під час складання освітньої програми для підготовки магістрів зі спеціальності 133 «Галузеве машинобудування», спеціалізації «Обладнання переробних і харчових виробництв» були ураховані напрацювання проекту «Тюнінг», забезпечена відповідність результатів другої парадигми навчання вимогам ринку праці. Дослідження загальних та фахових компетентностей було однією із найважливіших задач цього проекту. Отриманий в ньому перелік загальних компетентностей був рекомендований на підставі проведення широкого анкетування серед роботодавців, випускників і викладачів.

Керуючись цим переліком, ми запропонували для магістрів спеціальності 133 «Галузеве машинобудування» такі загальні компетентності: здатність до узагальнення, аналізу, критичного осмислення, систематизації, прогнозування при постановці цілей в сфері професійної діяльності з вибором шляхів їх досягнення; здатність використання інформаційно-комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізу інформації з різних джерел; здатність генерувати нові ідеї; здатність організовувати та мотивувати роботу колективу для досягнення спільної мети, вміння працювати в команді; здатність розробляти проекти та управляти ними; здатність виявляти ініціативу та підприємливість; здатність до професійного спілкування іноземними мовами.

Під час складання фахових компетентностей нами були використані міжнародновизнані переліки за окремими галузями, що були напрацьовані в рамках різноманітних міжнародних проектів, національних агенцій. Основні з них такі: здатність досліджувати, аналізувати і вдосконалювати технологічні процеси та обладнання, обґрунтовувати оптимальну схему процесів і обладнання переробних і харчових виробництв; здатність науково обґрунтовувати вибір обладнання та матеріалів для реалізації технологій, уміння враховувати сучасні тенденції проектування устаткування в сфері галузевого машинобудування; здатність аналізувати шляхи підвищення ефективності, надійності роботи технологічного устаткування, його удосконалення і модернізації; уміння розробляти об'єкти інтелектуальної власності та захищати права володіння ними; здатність використовувати сучасне програмне забезпечення для вирішення інженерних завдань, методів математичного моделювання.

Таким чином, загальні та фахові компетентності, що розвинуті у магістрів спеціальності 133 «Галузеве машинобудування», створюють потенційні можливості до працевлаштування випускника.